

Asansörün Tarihçesi

Bu gün dünyamızda harika bir dikey taşıma aracı olarak kullandığımız ve insanlığın hizmetine sunulan asansör ilk olarak Avrupadan bütün dünyaya yayıldı. Günümüze kadar gelen elimizdeki belgelerden öğreniyoruz.

Çok eski çağlardan orta çağda 13 yüzyılın başlarına kadar kaldırma araçlarının arkasındaki güç hayvan gücüdür. Eski Roma İmparatorluğu saraylarında katlar arasında inip çıkan dolapların bulunduğu yazıtlardan öğreniyoruz. Romalı Mimar VITRUVİUS M.S. 26 yılında yazdığı eserinde Roma'da M.Ö. 100 yıl önce dahi yük kaldırmak ve indirmek için bir takım araçlarından söz etmiştir. Daha sonra bu dolapların ilkel bir asansör olduğuna o zamanki bilim adamları karar vermişlerdir.

Orta çağ dönemlerinde buna benzer dolapların (asansör) manastırların duvarlarında dýparýdan falan gösteren asansörlerin olduğu bilinmektedir. Bu tür asansörlerin daha çok savunma ve korunma amaçla yapıldığı düpmanların gece baskınları yaparak içeriye girmesinin önlenmesi için yapıldığı düşünülmektedir.

17. Yüzyılın başlarında VELAYER adındaki bir Fransız mimar bu ilkel aleti biraz daha geliştirecek şekilde ağırlık ile daha iyi dengede çalışmasını sağladı ve bu alet elle çevrilerek çalıştırılıyordu. Bunun adına ise uçan sandalye adını vermiştir. 15 yıl sonra Amerikalı mimar HENRY WATERMAN daha büyük bir dolap yaptı ve iki katlı bir binada kullandı. Bu aleti basınçlı hava ile çalıştırarak. İnsan gücüne ihtiyaç kalmadığını gösterdi.

1867 yılında EDOUX adında Fransız mühendis uluslararası Paris sergisi nedeniyle yeni bir kaldırma makinesi yaptı ve adını ASANSÖR (Asseneur) koydu. Bu makine ziyarete gelen misafirleri en yüksek noktaya kadar çıkartıp indiriyordu. 1878 yılında yine Paris sergisinde EDOUX Asansör ile 62.5 metreye yüksekliğe çıkarmayı başardı. 1880 yılında bu kez Alman fizikçi EILMER VAN SYEMENS yeni bir buluş ortaya çıkardı. MANNHEİM sergisinde Elektrikten faydalandı. 1889 yılında Pariste açılan bir sergide ünlü Fransız Mühendis EIFFEL adını ölümsüzleştirdi. Birde a kurdu ve insanlar zahmetsiz bu kuleye çıkarak Parisi seyretirdi..

Çok değil tam 3 yıl sonra Ülkemizde İstanbul'da tarihin saklı olduğu bir kent Altın Boynuz'un büyüleyici güzelliğine bakan otelde (Pera Palas), Orient Expres yolcularını ağırlamak için 1892 yılında Fransız Mimar Alexander Valley tarafından inşa edilmiştir.

Beyoğlu'nda ilk elektrik kullanan bina olmakla birlikte, Türkiye'nin en eski elektrikli asansöründe Pera Palas otelinde bulunmaktadır. (1892) Otelin en güzel köpelerinden birini oluşturan asırlık asansör adeta Pera Palas'la bütünleşmiş, yenilerine taş çıkartırcasına günümüz güzelliğini ve ihtiyacını koruyarak gelmiştir. 5 kipi (400)kg bir ağırlık taşıyabilen asansörün haftada bir bakımı ve yılda bir kez muayenesi yapılmaktadır. Bir Liftboy'un idare ettiği asansörde şimdiye kadar önemli bir kazanın meydana gelmemesi yüzyıllık asansörün gurur kaynağı olmuştur.

Tam 15 yıl sonra Ülkemizin ve Ege bölgemizin incisi olan İzmir'de 1907 yılında Musevi Vatandaşlarımız olan Nesim Levi tarafından Karataş semtinde bir Asansör kuruldu. Özellikle yaşlı ve sakatların kullanımı gayesi yapılan bu asansör önceleri su buharı ile çalışıyordu. Bu gün ise Elektrikle çalışıyor.

Bu yapı İzmirin tarihi asansör kulesiydi. 60 metre yükseklikte olan bu kulede 55 metre seyir mesafeli iki asansör bulunuyor. Yakın bir düme kadar bozuk olan asansörler 1995 yılında ACE olarak tarafımızdan restore edilmiş ve yenilenmiştir. Asansörün üst katında dinlenmeniz ve İzmir körvesinin eşsiz manzarasını seyretmeniz için sağlanan bir kafe ve restoran bulunmaktadır.

Bu tarihlerden birkaç yıl arayla özellikle İstanbulun Beyoğlu semtinde bir çok asansör inşa edilmiş. Ne yazık ki bunlar yapılamayan imar tadilatlarında ya da yıkılan binaların yerine yenilerin yapılması süreci ile bu tarihi asansörler yok olmuştur.

19. yüzyılın başlarında dünyada asansörlerde yapılan teknolojik devrimler sayesinde hızla ivme kazanarak uluslararası dev firmalar kurulmuş ve asansörde adeta bir teknolojik devrim yaratılmıştır.

Bu gün bu asansörler hızları saniyede 8 metre olan ve 400 metreye kadar yükselen asansörlerle çalışmakta. Üstelik bu asansörler rahatlıkla 20-25 kişiyi taşıyabilen akıllı asansörlerdir.

Akýllý asansörler den çok kýsa olarak söz etmek gerekirse bu asansörler bina yolcu trafðine göre tasarlanmýþ,hatta otasyon sistemi sayesinde yolcunun kullaným alýþkanlýklarý takip ederek Örneðin: hergün herhangi bir kattan asansöre binen yolcu birkaç gün sonra sistem sayesinde otomatik olarak algýlanýr o yolcuyu o katta hazýr bekler.en önemlisi her hangi bir tehlike anýnda asansörün veri bankasýnda biriken bilgiler sayesinde asansörlerin öncelikle hangi katlara yöneleceðini kendisi belirler.Asansör dolduðunda diðer katlara uðramadan gider ve vakit kaybýný önüne geçerler.Ayrýca bu asansörler UPS beslemeli yapýldýðý takdirde elektrik kesilmelerinde veya jenarötör arýzasýnda asansörlerin kat arasýnda kalmasý da önlenmektedir.